

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Sectio VI. De Satisfactione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

Et adire? Hoc secundum plerique asserunt, supposito, quod confessio prior ex defectu doloris, aut propositi fuerit invalida, negant vero, si ex voluntaria omissione, aut peccati reservati reticentia ejusmodi nullitas provenerit. Prior enim Confessarius, quantum potuit, absolvit; potuit autem a reservatione, sicque ab illa pœnitentem absolvit. Præcipuus siquidem reservationis vi primæ confessionis obtentus est finis: Superiori vel ejus delegato pœnitens se stitit, ejusque, uti supponitur, mandatis obtemperavit, id quod sufficit.

SECTIO VII.

DE SATISFACTIONE.

Quoad Satisfactionem, quæ ex omnibus Pœnitentiæ partibus, quemadmodum a Patribus nostris christiano populo fuit perpetuo commendata, ita una maxime nostra ætate summo pietatis prætextu impugnatur ab iis, qui speciem pietatis habent, virtutem autem ejus abnegarunt; sancta Synodus declarat, falsum omnino esse, & a verbo Dei alienum, culpam a Domino nunquam remitti; quin universa etiam pœna condonetur. Perspicua enim & illustria in sacris literis exempla reperiuntur, quibus præter divinam traditionem hic error quam manifestissime revincitur. Sane & divinæ justitiæ ratio exigere videtur,

tur,

tur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerunt, aliter vero, qui semel a peccati & dæmonis servitute liberati, & accepto Spiritus sancti dono, scienter templum Dei violare, & Spiritum sanctum contristare non formidaverint. Et divinam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur, ut occasione accepto peccata leviora putantes, velut injurii & contumeliosi Spiritui sancto in graviora labamur, insaurizantes nobis iram in die iræ. Proculdubio enim magnopere a peccato revocant, & quod franco quodam coercent hæc satisfactorie pœnæ, cautioresque & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt: medentur quoque peccatorum reliquiis, & vitiosos habitus male vivendo contractos contrariis virtutum actionibus tollunt. Neque vero securior ulla via in Ecclesia Dei unquam existimata fuit ad amovendam imminentem a Domino pœnam, quam ut hæc pœnitentiæ opera laudat cum vero animi dolore frequentent. Adcedit ad hæc, quod dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Jesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis nostra satisfactio est, conformes efficimur, certissimam quoque arrham habentes, quod si compatimur, & cōglorificabimur. Neque vero ita nostra est satisfactio hæc, quam pro peccatis nostris exsolvimus, ut non sit per Christum Jesum; nam qui ex nobis tamquam ex nobis nihil possumus, eo cooperante, qui nos confortat, omnia possumus: non habet homo, unde gloriatur, sed omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo vivimus, in quo

quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur a Patre. Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum Spiritus & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, salutare & convenientes satisfactiones injungere; ne si forte peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem; nam Claves Sacerdotum non ad solvendum dumtaxat, sed ad ligandum concessas etiam antiqui Patres & credunt & docent (Trid. Sess. 14. cap. 8.).

Reflexionum

CAPUT I.

Laxa circa satisfactionem imponendam reprobatur praxis.

Omnia hujusce capituli Concilii verba totidem sunt oracula, quæ novorum quorundam Casuistarum errores condemnant; & Confessarios docent, quomodo pœnitentibus satisfactiones pro eorum salute injungant. Etenim morum corruptio, quæ in fidelibus hodie serpit, ex eo profecto promanat, quod enormitatem ignorant peccatorum, in quæ post Baptismum labuntur; quæ quidem ignorantia crescit ex ab-
solu-

solutionis facilitate, & ex levitate satisfactionum, quas pœnitentibus Confessarii injungunt. Quo modo fieri umquam potest, ut adulterii crimen exempli gratia grande credatur esse peccatum, si pœnitenti se de adulterio accusanti præcipitur, ut ter *Pater & Ave* recitet, quod tam facile fit, nec ullam habet cum tanto crimine proportionem, nec vim fere ullam illud præcavendi? Novi fidelium caritatem refriguisse, nec posse hodie illos rigidas eas poenitentias exequi, quæ plerisque sæculis Ecclesia servavit. Non igitur id exigo, ut Confessarii poenitentias easdem olim in more positas nunc quoque injungant; sed Tridentini Concilii vestigiis inhærens id opto & exigo, ne satisfactiones injungantur tam leves & exiguæ, ut nulla sit inter ipsas & peccata proportio: sacrum Concilium expresse hoc prohibet, pravosque hujusce praxis effectus experientia quotidie demonstrat. Oportet itaque ut distinguamus inter Canonum moderationem, quam christiana prudentia Spiritu sancto afflante docet; & moderationem, seu destructionem eorundem, quam carnalis & terrena prudentia invexit, & novi quidam Casuistæ stabilire in Ecclesia conantur.

Scio Episcopos & Presbyteros poenitentiarum tempus minuendi potestatem semper habuisse, quam illis Nicænum Concilium expresse concedit; qua tamen tunc solum uti debent, quando poenitens plura poenitentiarum opera exercuit, & tam vehementem præsefert contritionem, ut indulgentiam aliquam consequi mereatur.

Balsamon circa hoc historiam quamdam affert, quam hic referre operæ pretium est. Nar- rat ille (*in canon. epist. S. Basilii can. 7.*), militem quemdam homicidii reum ab Episcopo post brevissimum poenitentiae tempus absolutio- nem accepisse; quæ ecclesiasticae disciplinae rela- xatio Imperatori valde displicuit, qui a Constan- tinopolitano Patriarcha Concilium cogi iussit, in quo examinaretur, an hic miles legitime fuisset absolutus. In Concilium vocatus Episcopus, ut causam suam ageret, Canones omnes recitavit, qui Episcopis poenitentiae tempus brevius con- cedunt. At Concilium hos Canones explicans, & divini Spiritus afflatum sequens iussit, ut mi- les ad poenitentiae exercitia rediret, & Episco- pus per aliquod tempus ab officio cessaret; et- enim censuit Episcopos quidem poenitentiae tempus posse minuere, non tamen ipsis permis- sum araneorum filo illos ligare, qui triplici fu- niculo sunt vincendi.

Sanctus Carolus Borromæus in sua ad Con- fessarios Instructione, Concilii Tridentini decre- tis inhærens, iisdem prohibet pro gravioribus criminibus leves satisfactiones injungere; quod periculosissimum esse ait cum Confessariis tum poenitentibus, sacris siquidem Litteris, Conci- liis, & Patribus adversatur: sacrae namque Lit- teræ præcipiunt, ut dignos poenitentiae fructus faciamus, & convertamur ad Dominum in jeju- nio, & fletu, & planctu. Et revera quicum- que pro gravioribus criminibus leves satisfactio- nes injungunt, hi juxta Ezechiam Prophetam

consuunt pulvillos sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite universæ ætatis ad capiendas animas (Cap. 13.): quod malum antiquus etiam Canon deplorat.

Mire in hoc negotio Casuistæ quidam non errant. Docent nonnulli posse illum absolvi, qui satisfactionem quamlibet etiam levem pro peccatis suis respuit; quæ licet opinio non sit in praxi sequenda, tamen esse probabilem.

Alius ait, non esse opus, ut satisfactio criminibus respondeat, licet antiqua Poenitentiarum proportionem aliquam inter peccata & satisfactionem statuunt: id olim ait in praxi servatum, quia tunc in fidelium cordibus caritas regnabat, modo autem, quando fidelium caritas refrigit, hunc morem non esse servandum. Porro ecclesiastica judicia a sæcularibus valde distare, in sæculari enim tribunali proportio aliqua delicti inter & poenam est statuenda; at in ecclesiastico etiam absque hac proportione reus absolvi potest. Verum hæc doctrina nonne Concilii verbis expresse opponitur? non ergo alia opus est ratione, ut respiciatur.

Denique alius docet non esse illi absolute nem negandam, qui etsi omnem satisfactionem recuset, hanc tamen in Purgatorio pati eligat. Quasi vero certo sciret peccator se illuc iturum esse; nec ista satisfactionis omissio prava esset dispositio ad justorum mortem obtinendam, quæ una est ad Purgatorium via: aut quasi Ecclesiæ, quæ poenitentiales Canones statuit, Purgatorium adesse ignorasset, vel eidem reservare poenitentem nequivisset, quos poenis tam rigidis subjacebat.

CAPUT

CAPUT II.

Satisfactionis notio, divisio, & recta
oeconomia.

Satisfactio sacramentalis, prout ex Tridentino Concilio colligitur, est actio, per quam poenitens pro peccatis recompensationem Deo tribuit juxta Sacerdotis sententiam. Præter hanc adhuc alia non sacramentalis a sanctis Patribus satisfactio celebratur, veris poenitentibus, Deique amicis admodum usitata, quæ in variis operibus poenalibus, uti jejuniis, sensuum mortificatione, oratione &c. ultro susceptis consistit, hæcque jam imposita ac persoluta sacramentali satisfactione exponi, ac suaderi magnis, & diuturnis peccatoribus debet, ut poenas suis delictis debitas, quantum possunt, in hac vita Deo exsolvant, ac divinam facilius mereantur propitiationem.

Duplex adhuc sacramentalis satisfactio distinguitur una *vindicativa* pro peccatis præteritis; altera *præservativa* ac medicinalis pro cavendis futuris. Hanc posteriorem non minus ac priorem injungere poenitentibus, ac præcipue consuetudinariis oportet; ne hi præteritorum expiatione contenti, in nova eaque graviora incauti ruant, fiantque posteriora pejora prioribus.

Tres satisfactionis sacramentalis recenseri effectus solent, videlicet 1. poenæ temporalis, quæ culpæ reatu jam deleta adhuc solvenda manet, totalis, aut partialis remissio. 2. Auxilia quædam

dam supernaturalia a peccatis retrahentia. 3. Augmentum gratiæ habitualis ac charitatis erga Deum. Hinc non modo eam, quam prudens Confessarius injungit, pœnitentiam promptè ac humiliter acceptare pœnitens tenetur, sed statim ac fieri potest eandem exequi; ne dilata longius culpabili oblivione obliteretur, aut gravi interveniente peccato irrita reddatur, atque inanis (a).

Opera, quæ pro satisfactione sunt injungenda, triplicis generis in sanctis Scripturis, Patribus, & sacris Canonibus reperiuntur, nimirum oratio, jejunium, & eleemofyna. Ad jejunium quævis aliæ corporis, aut sensuum mortificationes reducuntur. Ex his jam unum, jam alterum, jamque omnia simul pœnitenti dicitur Confessarius potest, prout nempe illius conditio, ætas, atque status admiserint. Varias pœnitentias medicinales, dum de peccatis, & decalogo

(a) Non modo non diu differendam, sed adhuc antequam absolutio obtineatur adimplendam pœnitentiam esse quidam docuere. Hinc Alexander VIII. sequentes eorum Theses proscripsit: *Orationem præmittendi satisfactionem absolutio inducta non politia, aut institutio Ecclesiæ sed ipsa Christi lex & præscriptio, natura rei id ipsum quodammodo distante.* Num. 16. *Per illam præxim non absolvendi Ordo pœnitentiæ est inversus.* Num. 17. *Consuetudo moderna quoad administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamsi eam plurimorum hominum sustentet auctoritas, & multi temporis durationitas confirmet, nihilominus ab Ecclesiâ non habetur pro usu, sed abusu.* Num. 18.

nobis erat sermo, supra suppeditavimus; vindictivas vero illi, quos cuilibet decalogi præcepto, adnexuimus, Pœnitentiales Canones complectuntur. Horum rigorem nonnihil temperare Confessariorum prudentiæ est permissum, non autem omnino tollere.

Sanctus Archiepiscopus Carolus Borromæus suæ, quam ad Provinciæ Clerum dedit, Instructioni editos noviter pœnitentiales Canones adiecit, non ut eosdem integre servarent, sed ut hinc regulas fumerent ad indulgentiam cum rigore temperandam (a). Exempla item aliqua satisfactionum affert, quæ magnis peccatoribus injungi possunt; videlicet ut aliquo tempore a fericis vestibus, aut auro vel argento ornatis abstineant; item a conviviis, & venationibus; ut egenos alant, iis serviant, eorum pedes lavent, & peregrinos domi suæ excipiant; ut in xenodochiis ministrent, captivos visitent, solentur, & nutriant; ut in monasterio, aliove secreto loco vivant, ibique pœnitentiam exerceant; ut certis diebus a vino abstineant, ut diebus aliquibus jejunent, veluti quarta, aut sexta feria, vel sabbato, & interdum etiam pane & aqua; ne per tempus aliquod equitent, ne in lecto cubent,

sed

(a) Hic sequens, quam Alexander VII. damnavit, notanda est propositio: *Parochianus potest suspicari, de Mendicantibus, qui elemosynis communibus vivunt, de imponenda nimis levi, & incongrua pœnitentia seu satisfactione ob quæsitum vel lucrum subsidii temporalis.* Est num. 15.

sed super terram; ut proni orent, & cilicio induantur (a).

Præcipit etiam, ut pro pœnitentium & peccatorum qualitate varias Confessarius pœnitentium injungat: proinde superbis humilitatis opera injungat; carnis amatoribus jejunia, abstinentiam, cilicia aliasque afflictiones pro peccatorum qualitate; in Deo colendo tepidis jubeat, ut Deum quotidie orent, mane saltem & vespere, ut secundæ aliæve hebdomadæ feria pro defunctis orent, ut certis diebus Ecclesias visitent, & indulgentias lucrentur, Adventus præcipue, & Quadragesimæ tempore; iis, qui mundi pompas sectantur, ludos, choreas, aliaque diaboli opera amant, ut certis hebdomadæ diebus sancti Joannis Chrysostomi consilium exequantur, videlicet promissionem renouent, quam patrum ore solemniter in Baptismo protulerunt, & statuunt se jugiter Christo adhæsurus, a seculi pompis, & diaboli operibus recessuros, Deique propterea opem ex corde exorent.

(a) Canones Pœnitentiales ex Actis Ecclesiæ Neapolitanæ P. Concina (Tom. 9. lib. 1. de Sacrament. Pœnit. Diff. 5. §. 4.) refert, suosque lætiores ad eorum imitationem possibilem hortatur. Canones pœnitentiales communes, quos vana antiqua Concilia condiderunt, in Juris Canonici corpore cernuntur. Hujusmodi quoque Canonum collectionem ediderunt Muratorius (Tom. 5. Antiquit. Ital. Diff. 68.), Morinus (in Apend. ad Tract. de pœnit.), Martene Tom. 2. de antiq. Eccl. Rit.). Horum Canonum frequentiores lectio

Hæc qui attentius considerat, opera aliunde libera, seu alio ex præcepto vel voto non debita Satisfactionis materiam esse facile intelliget. Et licet ex gravi causa opus aliunde præceptum, exempli gratia ordinariæ Missæ auditionem quadragesimale jejunium &c. cuidam imponi posse graves nonnulli cum Soto Auctores teneant; aliquid tamen indebitum ut leve superaddi debere plerique censent. Dum itaque jejunium, eleemosynam, Missam &c. Confessarius pœnitenti injungit, nisi aliter exprimat, distinctum ab Ecclesiastico jejunium, extraordinariam Missam, aut eleemosynam injunxisse est tenendum; nec communi posse satisfieri. De hoc jam quædam in Tractatu de legibus, & de Missæ Sacrificio diximus.

Pœnitentia, quam Sacerdos tamquam judex dictavit, pœnitentem strictè adeo obligat, ut eam nec mediante alio possit persolvere, nec prohibitu in aliam permutare (a). Quodsi rationabi-

lectionem summus Pontifex Benedictus XIV. (de Synod. lib. 7. cap. 62.) omnibus Confessariis commendat, illosque ceu laxos redarguit, qui vix audito de Canonibus pœnitentialibus synodali Decreto continuo *Tutiorismum*, & *Rigorismum* inclamant, atque ausu plane intolerabili contra saluberrimas Sanctiones turbas cient, Clerum commovent, iteratisque suis querelis populum vix non ad seditionem pertrahunt. Sed & hæc quoque accipient finem.

(a) Propositionem contradicentem Alexander VII. istam confixit: *Pœnitens propria auctoritate sub-*
Ritue-

nabilis faciendæ commutationis causa emergat, hæc coram eodem, vel alio Confessario submitte se est exponenda, tumque judicialis impetranda commutatio; quæ & ipsa fieri nequit, nisi factam synopticam de pœnitentis statu cognitionem Confessor hauserit, aut in prius haustam de se se reflexerit.

stituere sibi alium potest, qui loco ipsius pœnitentem adimpleat. Num. 15.

